

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számítatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetések és pénzküldemények a kiahivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

Az iparosok és a szocializmus.

II.

Az élet ma már sokat követel. Becsületesnek, munkásnak, hűnek lenni nem elég. Jogos számításuk az érvényesülésre és előmenetelre csak azoknak lehet, a kik a normális munkánál napról-napra, szigorú következetességgel, valamivel többet dolgoznak s megszerzett ismereteikhez napról-napra, szigorú következetességgel valamit hozzá csatolhatnak, Carnegie mondja ezt, a ki mondásával nem tapsokat, hanem milliókat szerzett.

Ki ki annyit ér, a mennyije testiekben, lelkiekben van, és az élet szemét megcsalni már nem lehet, vagy ha igen, csak pillanatra. A mi országunk az apostolok országa. Minden eszmének, minden igének megvan itt a maga apostola bőven. De az az apostol, aki végig járja az országot, lánggra tudná gyújtani azzal az igével, hogy folyton folyvást tanulni kell minden téren mindenkinek, — ez az apostol sokat megérdemelne.

Voltak boldog idők, mikor megéltünk a dicsekvésből, voltak, mikor megéltünk a panaszkodásból, ma sem egyikből, sem másiktól nem lehet már megélni és a reform — és revizio — tervvel is csak magunkat áltatjuk.

Az élet a maga meztelen valóságával tartja karján szemünk elé sanyaru gyermekét: a szükség, a mely napról-napra nő és sivalkodó hangon kenyeret kér, kenyeret és egyenlőre semmi mást, de azzal is sokat kér. És halomra dől sok művész rendszer, sok ragyogó szellemi építmény, sok kacskaringós paragrafus, mert nem tud kenyeret adni. S az emberiség betevő falatjával sorra, rendre leltározni kezdi a nagy közvagyon, azt, a mit az Isten adott és azt a mit az ember teremt. Fűrészeli eloszlását, mérlegeli, hogy megkapja-e mindenki a jogos keresményét. A milliók és milliárdok, a melyek felgyülemlekednek, nem azokból a fillérekből szüremlekednek-e össze, melyeket a szegények falatjából elharap a kapzsiság? Keresi a rendszert, az új törvényt, mely az igazságtalanságokat szabályozná és a gyengének az erős ellen védelmet nyújtana.

És megszületik a szocialis gondolkodás, a materiális világnézet, mely a maga szemével és lelkével nézi a dolgokat s a társadalmat felosztja egyszerűen munkaadókra, munkásokra és fogyasztókra, vagy keresőkre és eltartottakra.

Ez előtt a gondolkodás előtt leomlanak a kínai válaszfalak a

mezőgazdaság, ipar és kereskedés között, bennünk csak a nemzeti munka egy-egy irányát látja, melynek alkalmazkodnia kell a többiekhez. És a haza eszméinek úgy áll, mint a szigorú édesanyáé, a ki egyforma szívvel gondoskodik minden gyermekéről, nem engedi, hogy egyik nélkülözzön és nem tűri, hogy a másik pazaroljon.

Lebbentsük kissé meg a szocialis gondolkodás függönyét és tekintsünk bele csak egy kis világra abba a gondolatvilágba, a mely a szocialis tan mögött rajzik. Ez a tan azt tudja, hogy van egy sok millió tagu család, az emberiség, mely minden nap eszik s érzelmeikkel, erkölcsökkel és szokásokkal társadalmat alkot.

Van azután termelés, mely ezt a családot mindennel ellátja.

Kell lenni végül törvénynek, melyet az emberiség öröktől fogva kutató, soha teljesen meg nem talált, bár érte tűzön és véren százszor keresztül ment, kell lenni törvénynek, mely a termelést úgy végzi s javait úgy osztja meg, hogy ezzel egy emberiség nagy családjának boldogságát, testi-lelki gazdagságát biztosítja. A világot ellátó termelésnek főtenyezői: a természet és a munka. Ez a kettő összefoglal minden értéket, ami a világon van és sarkitétele a társa-

TARCZA.

Az éhség.

A szép asszony felfutott a körüti ház lépcsőjén. Az arca kicsattant a láz pirjától, a kezében remegett a gyöngyház-fogantyú csipkés ernyő, a tornyosra fésült és ezüst abroncsal összeszorított aranyzóka haja kiszabadult a fehér tallas tavaszi kalapja alól, a lábai belegabalyodtak a suhogó, fodros selyemszoknyába, szóval a szép asszony izgatott volt.

Mire fölért a harmadik emeletre, úgy kifáradt és eltikkadt a sietéstől, hogy a legfelső lépcsőfokon egy pillanatra meg kellett pihennie, hogy tovább mehessen. Keztyűs keze idegesen kereste meg a lépcsőházra nyíló szárnyas ajtó csengettyűgombját és megnyomta. Az ajtó hirtelen kinyílt s a szép asszony valósággal nyakába esett a homályos előszobában álló magas, fekete hajú, halovány férfinak:

— Te édes, te drága!

A halovány férfi, akinek arca mintha fehér márványba lett volna vésve, az asszony kezéből kivette azt a kis csomagot, amit az magával hozott, azután gyöngyöden az asszony karja alá dugta a karját és bevezette egy zöld szövetű nehéz függönyökkel elsötétített szobába.

Mikor beléptek az asszony fellélekzelve dobta le fejről kalapját, az ezüstbroncsot az asztalra dobta, mitől tornyos haja aranycsikokban hullott le a vállára, a keztyűit

idegesen húzta le és lázas kezével elsimitotta a férfi homlokáról a ráomló fényes fekete fürtöket.

— Milyen régóta nem láttalak! — sóhajtott az asszony elérékenyülten. — Oh milyen régen...

A férfi nevetett.

— Tegnap dél óta...

— Ugy van, úgy van! — mondotta sietve az asszony. — De nekem az egy örökkévalóság. Hát neked? — tette hozzá hirtelen kaczerán.

A férfi felelet helyett karjaiba fogta az asszonyt és megcsókolta.

Bebújtak a nagy bődíván szögletébe és diskuráltak. Az asszony beszélt többet. Gyors lélekvétellel, szinte mámorosan ejtette ki a szavakat, mintha boldogság volna minden egyes szó, amit ennek az imádott férfinak mondhat.

— Hát referálok, édes. Semmi sem történt tegnap óta. Délután kocsiztunk a Stefánia-uton. Csak az uram nélkül, neki dolga volt. A gyerekek és a kisasszony voltak velem. Este az operában Anthes énekelt, odamentünk. Aztán semmi. Éjjel rólad álmodtam. Ma délelőtt a gyerekekkel foglalkoztam és elmentem hazulról azzal, hogy bevásárolok és cukorsüteményt viszek nekik. Igaz édesem. Hová tetted azt a kis csomagot, amit magammal hoztam? Abban vannak a cukorsütemények. Hát látod drágám, olyan az egyik napom, mint a másik. Oh, be unalmas! Örökkévalóság, örökkévalóság... Csak most, most vagyok boldog! Jaj, beh boldog!

A szép asszony túlradó érzésében átölelte a férfi nyakát és duruzsolt, pusmogott a fülébe.

Hanem a férfi szórakozott volt. Mialatt az asszony beszélt, az arczán földszinű árnyak futottak át s a szeme csillogásán zöldes fény bujkált. Valami lázas tapadó verejték ütötte ki a homlokát, a kezét, az egész testét. Az ujjai szinte egymáshoz ragadtak és a nyelve, a kiszikkadt nyelve édesen tapadt oda a szájpadláshoz.

A férfi éhes volt, pokolian éhes. Két nap óta nem evett semmit. Azaz, hogy előző estén a városligetben egy utcái tejárústól az utolsó hat filléért egy pohár tejet vásárolt s ez volt két nap óta egyetlen tápláléka. Ugyanakkor látta a Városligetben a Stefánia-uton végigkocsikázni Budapest legszebb asszonyát, a szeretőjét.

Ah, hogy szeretett volna fölkapzagni! A kinek egy pillantásért annyi előkelő férfi eseng, akit annyian ünnepelemek s irigyelnek, az az asszony minden délben az ő házában alázatos, bügyögő szavakat dadog a fülébe. S ő éhes. Utálatosan, vadul, otrombán éhes.

A férfi szeretett volna ráütni az előtte térdelő asszonyra. Mert a szépséges asszony most is ott vonaglott előtte örjögő szerelemben. Ah, rá kell ütni erre a vergődő Istenre, hadd érezzen ő is valami fájdalmat, valami rettenetes szenvedést!

Uralkodott magán. De a tekintete téován szállt ide-oda, a teste már remegett az éhség lázában és siketítő élességgel csengett a fülébe az asszony egyik mondata:

dalmi, politikai gazdaságtannak, hogy „minden vagyonnak az atyja a munka és anyja a föld”.

A termelés eszközei a tőke és a gép.

A föld és a munka — ez a mi mindenségünk.

A föld az istenség hitbizománya az emberiség számára. Örök, elpusztíthatatlan és kimeríthetetlen tőke. A földről a fiui szeretet azon leggyöngédebb, legmelegebb, legtiszteletadóbb hangján szabad csak szólni, a melylyel az édes anyjáról szól az ember.

És a munka, a termelés motor ereje, ép oly örök, elpusztíthatatlan és kimeríthetetlen kincse az emberiségnek, mint maga az anyaföld. Millió és millió szívvel, lélekkel, észszel bíró eleven motornak örök időkre biztosított ujjászülető ereje, mely földdel összekötvé teremteni képes.

E párosuló két őserő törvényes szülötte a gazdagság, az egyetemes emberi jólét, az ember teremtésének első és utolsó célja . . .

Kimutatása

a törvényes ellenállás céljaira Barsvármegye területén összegyűlt hazafiás adományoknak:

(Vége.)

VIII. Ujbányai népbanknál: Ujbányai népbank 200, Vicsák György 100, Dr. Rischaneck Béla 50, Cservinka Mór 10, Wágner János 10, Kohn Miksa 10, Kohn Ignác 10, Heinrich Ede 2, Zimmer Antal 2, Ollik János 10, Dr. Horváth József 100, Szabó Nándor 6, Adamek József 2, Szabó István 2, Spitz Mór 4, Baumann Győző 5, Hikke Ferenc 2, Horváth Géza 3, Csepces János 2, Staud Nándor 5, Schleihart Mihály 2, Philippi Vilmos 10, Philippi Vilmosné 10, Vámos Imréné 2, Knop Ede 6, ifju Vokács Imre 10, Missik István 10, Tenczer János kanász 2, Tuzsinszki Tamás írjacz 2, Sáli János molnár 2, Koperniczky István 2, Sáli János abel 4, Vozár István 2, Zígó István 2, Sáli József 2, Müller János 5, Tuzsinszky József 4, Tuzsinszky János 1, Mucha János 1, Müller Pál 2, Tuzsin-

— Abban a csomagban vannak a czukorsütemények . . .

És az asszony egyre dadogott, pusmogott, duruzsolt a fülébe. Ő pedig nem hallott mindebből semmit, csak azt az egyetlen mondatot. A tekintete mindig odátévedt arra a kis asztalkára, a melyen a sütemény feküdt, s az örültség környékezte.

Egyszerre felugrott. Ennek a rettentő állapotnak véget kell szakítani. Már már odaszökött a kis asztalkához, száját is kitátotta, éhesen, mohón, de hirtelen megriadt s a csomag helyét az asszonyt kapta fel és sóváron, kegyetlenül beleharapott a szájába.

A asszony összetörve, aléltan, de boldogan ment el a férfitől. Mikor az ajtó bezáródott mögötte a férfi oly gyengének érezte magát az éhségtől, hogy vánszorogva ment vissza a diványig. Mikor leült, valóságosan leomlott a diványra, a mikor a kis asztalkán megpillantotta a csomagot. Öröngve ugrott fel. A czukorsütemény, a czukorsütemény!

Ebben a pillanatban az ajtón csöngetés hangzott. A férfi ijedten ugrott az ajtóhoz, de a rézrostélyos nyíláson át megismerte az asszonyt. Megtántorodott. Aztán bódultan nyitotta ki az ajtót s a csomagot a kezében szorongatva az asszony lábai elé hullott és jajgatva, nyöszörögve, mint egy gyermek esdekelt.

— Oh, adja nekem, adja nekem. Éhes vagyok. . . .

Pakots József.

szky János Ujbánya 2, Valló János Bükkös 1, Dollentz István 3, Horn Berthold 100, Preisich Izidor 5, Preisich Manó 2, Weisz József 20, Ujbányai malomkő-gyár 200, Dr. Balbach Béla 100, Kraft Károly 30, Gyuris Samu 10, Casino Egylet 30, Feldmann Izidor 10, Pischl Béla 20, Koklesz István 10, Mixa József 1, Benes Hermin 1, Lupták János 2, Ozvald István 2, Sóth Antal 2, Seuchy Márton 1, Özv. Prachár Ferenczné 10, Sárközi Aurél 10, Ujhelyi Liborné 20, Nozál János 5, Dódek Károly 3, Szinlik Illés 3, Cserno Mihály 3, Ujhelyi Jakab 2, Szallai Lajos 1, Nagy esendőrőrmester 1, Truszka Ferenc 3, Szitár János 2, Czibulka Adolf 30, Szitár István 5, Pis János 2, Feldmann József 10, Drordik Jakab 1, Truszka Arnold 6, Prok István 2, Szukenyik József 5, Prahár Ferenc 1, Ozvald Antal 2, König Mihály 3, Tóth József 4, Jausch Ignác 2, König Sándor 1, Friedrich Géza 2, Bilaj János 5, Drapék János 2, Singer Manó 10, Krizmanics János 10, Hóli Pál 4, Cserniczky János 10, Ozvald István 8, Pulez Ferenc 30, Tuzsinszki György 2, Budinszki István 2, Koperniczki János 4, Tenczer Mihály 2, Buri Mihály 2, Fuzjac Tamás 2, Zsujava János 2, Fuzsek János 1, Marmek Ferenc 10, Dr. Kemény Ferenc Ujbánya 50, összesen 1463 kor.

IX. Bars megyei népbank verebélyi telepénél: Császár Sándor Nagylüle 103, Polák Zsigmond 200, Dr. Nécsey Mihály 25, Nécsey József 50, Bars megyei népbank Verebély 120, Agárdy János Alsógyőröd 100, Császár Sándor Nagylüle 400, összesen 998 kor.

X. Aranyosmaróti takarékpénztári részvénytársulat verebélyi telepénél: Konczek József 5, Nagy Zsigmond 20, Javorovszky József 10, Lányi Benedek 50, Mészár Benedek 75, Markovics Kálmán 50, Szabó Ferenc Zsitvagyarmath 50, Báro Révay Simon Tajna 545'65, Zongor János Nagyvalkház 100, Luliesek Izidor Verebély 40, Zongor János Nagyvalkház 100, Dr. Groszmann Henrik 40, Takarékpénztár Verebély 250, Rudnyánszky János 100, Tarisch Rezső Füss 500, Rubinek Nándor Ohaj 150, összesen 2085'65 korona.

XI. Bars megyei népbank nagysallói telepénél: Dombay Vilmos Nagyendréd 100, Bedros József 100, Varga József 400, Mészáros István 25, Rubinstein Henrik 25, Fabinek Gyula 20, Grünwald Samu 4, Fendt Róbert 40, Fray Jánosné 40, Szemák Gyula 20, Janda Lajos 40, Gaál Dániel 20, Guttmann Károly 40, Weinstänger Henrik 30, Neuman Dezső Nagysalló 20, Dussics Zsigmond Mezőkissalló 200, Szandtner Anna 100, Szandtner Sándor Kismálás 200, Schumacher Agoston Alsóarma 100, Barsendréd községben gyűjtve 789, összesen 2313 korona.

XII. Barsszentkereszti Takarékpénztárnál: Finka Sándor 200, Barsszentkereszti Takarékpénztár 300, összesen 500 kor.

XIII. Zsarnócai népbank részvénytársaságnál: Zsarnócai népbank 1200, Zsarnóca község gyűjtése 158, Weisz Alajos Gyertyánfa 160, összesen 1518 kor.

XIV. Nagyszecsei hitelszövetkezetenél: Nagyszecse község gyűjtése 386, Kisszecse község gyűjtése 557, összesen 943 korona.

XV. Oslányi takarékpénztárnál: Oslányi takarékpénztár 1666'56, Rajnoha József Nagyugrócz 60, összesen 1726'56 kor.

Az adományok összesítése: Lévai takarékpénztár és hitelintézetnél 7857'55, Lévai takarékpénztárnál 13773'74, Bars megyei népbank lévai telepénél 11040'82, Lévai kereskedelmi banknál 1466, Armaróti tkpénztár zselizi telepénél 4297, Aranyosmaróti takarékpénztárnál 13516'81, Bars megyei népbanknál 3720, Ujbányai népbanknál 1463, Barsm. népbank verebélyi telepénél 998, Armaróti takarékpénztár verebélyi telepénél 2085'65, Bars megyei népbank nagysallói telepénél 2313, Barsszentkereszti takarékpénztárnál 500, Zsarnócai népbanknál 1518, Nagyszecsei hitelszövetkezetenél 943, Oslányi takarékpénztárnál 1726'56, összesen 67219'13 korona.

A dinasztia családi tanácsot tart.

Irta: Góbé.

Szin: a Tetheő dinasztia családi tanácssterme. — Az egész épület fából van, a terem közepén hosszú tölgyfa asztal, köröskörül kényelmetlen faszékek; — az asztalfőn a trón van elhelyezve.

Először a kíséret gyülekezik. — Leghamarabb jelennek meg a faszentek, — ezek a dinasta bankárai, — ők szokták az adósságokat fizetni. — Azután jönnek a fakutyák, ezeknek kötelessége minden szellemes viccnél, amit a család valamelyik tagja akaratlanul is elejt: röhögni. — (Ebből a gyakorlatból ered az a közmondás, hogy: „ugy röhög mint egy fakutya.”) . . . — Csakhamar gyors egymásutánban robognak elő a magas családtagok fogatai. — A kapu kanyarodójában lévő tölgyfa kerékvető meg akar hajolni, — de nem tud. — Az előfák esőndesen állnak, csak néha hullatnak le egy-egy hernyót az érkezőkre. — Recsegés, ropogás: a dinasztia megérkezett.

A fejedelem (Páthoszsza): Üdvözlöm megjelent rokonainkat. Amennyiben eddigi szives fáradságukat nem növelné, felfogom olvasni családfeői trónbeszédemet.

(Zsebéből papirost vesz elő) Felkiáltások, — halljuk, halljuk, — mások: nem kell, levele, — mit écesz sind wir versehen . . . — naná, warum soll er auch nicht reden. . . . nur die Gall! . . . ne chochmeozoljon . . . hast e chochem! . . . (Iszonyu zaj, — a fakutyák röhögnek.)

A fejedelem (Csendet intve): Kedvelt hiveink, közkedvelt rokonaink!

Dr. Lardeaux (közbeszól): Kérem, — kérem, én nem vagyok közkedvelt!

A fejedelem: Schon gut! (folytatja) Az a meleg gondoskodás, mely atyai szívünket áthatja és oly irányban irányítja és vezérli, mely családunk fennállításának alapköveit szilárdan óhajtja lerakni, kedves kötelességünk tette e nagy „családot” mai nappal kegyesen összehíni, annál is inkább, mert a közélet terén újabbban oly sajnálatos jelenségek kezdenek felmerülni, melyek atyai szívünket mély fájdalommal kell, hogy eltöltsék . . .

A „családunk” ellen oly tartalmu hirlapi cikkek jelentek meg, melyek könnyen arra vezethetnek, hogy munkásainknak Belénk való hite megingattathassék. Reméljük azonban, hogy e félreértések csak oly muló tünetet képeznek, melyet a józanabb elemek higgadt felfogásának könnyű léssen eloszlatandani. Annál is inkább van most szükség ily böles önmérsékletre, mert ezáltal csak házunk és gyárunk érdekeit mozdítandjuk elő. — — Isten áldását kérve az Önök működésére, a tanácskozást ezennel megnyitottam nyilvánítom, avval, hogy bizalmas üléssé alakulván át a karzatot eltávolítandónak véljük. (Zajos felkiáltások: hoch, hoch soll er leben, auf den Montblanc, gemacht: zárt tárgyalás. — (Szilánknvi újságíró távozni akar, de addig kapacitálják, míg marad.)

Egy hang: Hast mar egy zárt ülés!

A fejedelem (Most már nem pózolva): Olvastátok a cikket?

Egy hang: A tavaszról??

A fejedelem: Du chamer was du bist! A pénzügyi palotámról. — Vissza akarják nekem adni, — tegyem el mag-nak! . . .

Egy élelmes csemete (közbeszól): Magnak? . . . Annál jobb, — akkor az jövőre kikel és lesz a tatának sok sok palota . . .

A fejedelem: Schweig! (Egy fakutya röhögni kezd.) Miért tegyem el én a palotát magnak? . . . De nem erről van szó, hanem arról, hogy az újság minket folyton támad, vicceket gyárt ránk. . . .

Dr. Lardeaux: El kell kobozni!

Arnolf: Nagyon helyes, a régi időben is volt minden fejedelem udvarában koboz . . .; kérem én így tanultam ezt, pedig kitűnő voltam . . .

A fejedelem: Mi az a koboz?

Arnolf: Például a koboz az koboz és az éjjeli ügyész is koboz . . .

Sashegyfi (közbeszól): Ahá, kezdem érteni; ez is olyan, — mint a tehén az tehén, — a tehén az néha szarvas, — ilyenkor meglövöm, kigyógyítom s drágán eladom . . . a koboz az ügyész, a koboz az tehén, a tehén az koboz, a tehén ko-

bozza az ügyészt (már egész mesüge) ah mit, megyek haza, — vesek abrakot . . . a . . . (eltűnik.)

Arnolf (Tovább szavalva): A koboz azonfelül még hangszer is, ép úgy mint pl. a hárfa . . .

A fejedelem (Csodálkozva és örömmel): Hárfá?! Fogok venni magamnak, eddig van nekem tölgyfa, fenyőfa, cserfa, legyen ezentúl hárfá is. (Az összes fakutyák röhögnek) . . .

Arnolf (Még tovább szavalva): A koboz azonfelül még költő is! A kobzán költeményeket koboz, verseket koboz, dalokat kobozon költ; — így az ügyésznek is van koboz és ő evvel koboz, nem költ, nem dalol, nem versel, legfeljebb hosszú és hihetetlen meséket koboz . . . az újság-cikk is hosszú, ezért az ügyész elkobozza.

A fejedelem: Gemacht! Tehát kimondjuk, hogy a lapot éjjeli ügyészünk el fogja kobozni. Egyben éjjeli ügyésszé Dr. Balgát nevezem ki Székhelye és irodája a Katona-féle kávéház legyen.

Evvel azt hiszem, befejeztük a tárgyalást . . .

Sashegyi (Vaskereskedői minőségében felemelkedik): Kérem nekem is meg van egy panasza. Ha már lapt lehet kobozni, akkor embert is meglehet. Megpanaszolok az, hogy Góbé bejön hozzám az enyim üzletbe és azt kérdezi: Haben Sie Nägel?! . . . Mondom erre: warum den nicht? Arra ő felelte: dann kratzen Sie mich! (Minden fakutya röhög, — a tsalád is!) . . .

A fejedelem: Hallatlan, — ha ez így megy, lebukunk arról a piedestálról amin állunk.

Arnolf (szemtelenül): Légy nyugodt atyám, én Shakespearrel tartok: „Aki lent fekszik a sárga földön, nincs oka félnie a lebukástól! . . .

Krónika.

Még néhány szó az önprotezsáláshoz.

Mult heti számunkban „Önprotezsálás” cím alatt közölt hírünkkel kapcsolatban illetékes körökből nyert információk alapján szükségesnek tartjuk még a következőket megjegyezni. Dr. Ordódy Vilmos szolgabíró ur önajánló körlevelében a sorrendszerű előléptetés elvéből indul ki, azt magára nézve is kötelezőnek elismeri s hangsúlyozza, hogy épen ezen elv tiszteletben tartása birta őt arra, hogy a mult évben betöltés alá került I. oszt. szolgabírói állásra Reidner István szolgabíróval szemben nem pályázott. Jelenleg azonban a II. oszt. szolgabírói állásban eltöltött hosszabb szolgálati idővel senki sem bírván, az előléptésre jogos igényt formál. — Dr. Ordódy Vilmos ur itt diplomatikusan ügyességgel iparkodik a való tényállást leplezni s magát az elvek szigorú védőjének feltüntetni. Az igazság az, hogy a szolgálati évek alapján a sorrendszerű előléptetésben Dr. Ordódy Vilmos ur jogos igénye csak négy más kollégája után nyerhet kielégítést. Az I. oszt. szolgabírói állás a IX. fizetési osztályba van sorozva. Ezen osztályba való előléptésre, mint a X. osztályban levő tisztviselőnek Dr. Lüle György vm. aljegyzőnek van szolgálati évei alapján első sorban jogos igénye, mert már 1901. decemberben választatott meg II. oszt. szolgabírónak. Másodsorban következik Gáldy Kálmán szolgabíró, aki 1901. őszén neveztetett ki a vármegyéhez közíg. gyakornokká, 1902. évi júniusban helyettes szolgabíróvá s 1903. júniusban választatott meg II. oszt. szolgabíróvá. Harmadsorban Lates Sándor szolgabíró jogos igénye következik, aki 1901. július hóban neveztetett ki közíg. gyakornokká, 1903. májusban helyettes szolgabíróvá s 1903. decemberben választatott meg II. oszt. szolgabíróvá. Negyedik a sorban Benkovich Guido t. szolgabíró, aki 1902. decemberben neveztetett ki közíg. gyakornokká. S csak ezek után jön a sorban ötödiknek Dr. Ordódy Vilmos ur, aki csak 1903. májusban lépett a vármegye szolgálatába mint közíg.

gyakornok. Igaz, hogy Dr. Ordódy Vilmos már 1903. júniusban lett megválasztva II. osztályu szolgabíróvá, azaz egyidejűleg Gáldy Kálmánnal. De ezen előléptése akkor is épen a sorrendszerű előléptetés elvének negligálásával történt, mások jogos igényeinek nyílt sérelmével. S ez elsőbbségi jog részére alapul egyáltalán nem szolgálhat. Az igazság tehát az, hogy Dr. Lüle György aljegyző 5 évi, Gáldy Kálmán szolgabíró 4 évi és 10 hónapi, Lates Sándor szolgabíró 4 évi és 1 hónapi, Benkovich Guido t. szolgabíró 3 évi és 8 hónapi, Dr. Ordódy Vilmos szolgabíró pedig csak 3 évi és 3 hónapi szolgálattal bír. Ebből megítélhető, mily alappal bír az ő jogos igénye. Megjegyezzük, hogy tudomásunk szerint az általa említett elvet egy a megye alispánja, mint az egész tisztviselői kar mindenkor tiszteletben tartotta s ahoz szigorú következetességgel ragaszkodott is. Nézetünk szerint is jogos és méltányos, hogy a kisebb tisztviselői állások betöltésénél ez az elv érvényesüljön, mint amely épen a tisztviselői jogos igényeinek képezi majdnem egyedüli biztosítékát. Csak a magasabb tisztviselői állások betöltésénél van helye az egyéni kvalitások legaprólékosabb mérlegelésének és a különleges érdem és hivatottság honorálásának az esetleg régebbi szolgálattal szemben is. Jelen esetben azonban semmi ok sincs arra, hogy az ancienuitás elve épen Dr. Ordódy Vilmos ur kedvéért másodsorú is megsértesse, annál kevésbé, mert tudvalevőleg hivatali képességei és érdemei semmivel sem nagyobbak az őt szolgálatban megelőző tisztársaínál. Jónak láttuk ezt a törvényhatósági bizottság tagjainak tájékoztatására előadni.

A közönség köréből.

(Ezen rovat alatt közlöttekért a szerkesztő nem felelős.)

Talmi kuruczok.

I. Barsvármegye főispánja.

„Fejétől büzik a hal.” Ez a közmondás talán soha és sehol sem vált be annyira, mint épen Barsvármegyében. Ezért legyen szabad magas kormányunknak ujonnan kinevezett képviselőjével Kazy János Barsvármegye főispánjával első sorban foglalkozni.

Köztudomású dolog az, hogy a nemzeti küzdelem idejében ez az ur volt hazánkban az első, aki minden igaz hazafi jogos felháborodását és megvetését negligálva a vármegyei törvényhatóságnak a darabant-kormány ellen irányuló, a passzív resistenciát kimondó határozatát megfélebbezte. Nem hiszem, hogy léteznék oly higveleji naiv ember, akivel ellehetne hihetni azt, hogy Kazy Jánost e ténykedésében minden mellékérdektől ment, tiszta hazafiui rajongás vezérelte volna. S mégis csodák csodája: Egy szép napon arra ébredtünk, hogy Kazy János nem csekélyebb, mint hervadhatlan érdemeket szerzett nagy hazafi.

Hogy mikor, hol, mivel és mikép jutott ezen érdemekhez, azt halandó emberfia megmondani ugyan nem tudta, s így az elbűnk tálatatott megváltozhatatlan befejezett ténynyel kellett beérnünk. A szótlan gondolkodást és elmélkedést azonban tudvalevően semmiféle emberi hatalom meg nem tilthatja. Semmi sem állott tehát utjában annak, hogy a vármegye közönsége emígyen elmélkedjék: Ez a Kazy János voltaképen 16 évi hivataloskodása alatt a tulajdonképeni vármegyei közérdeket semmivel sem szolgálta. Legfeljebb csak az országgyűlési képviselőválasztásoknál vett alkalmat arra, hogy a kormány érdekeinek előmozdításával, saját szénáját hozza rendbe, no meg, hogy viczinális vasut építkezési vállalatokat támogatott, saját anyagi kára nélkül. Nem ok nélkül tételezhetjük tehát fel, hogy helyzete hirhedt felebbezése után vármegyénkben tarthatatlanná vált. Mi sem volt tehát természetesebb, mint az, hogy mindenekelőtt saját irháját hozta biz-

tonságba nyugdíjaztatásával. Ámde nem azért Kazy János valaki, hogy ennyivel beérje. Számíthatott ugyanis azzal az eshetőséggel is, hogy az ellentállási küzdelem a nemzet győzelmével végződhetik. Erre az esetre pedig népszerűsége kellett szert tenni. Bizonyos érdekeltek közreműködésével sikerült is ez neki, mihelyt kucruznak felesapott.

Azok a bizonyos érdekeltek azonban czudarul süttek fel számításukban, mert Kazy János, amint a nyeregbe került, azt derekasan meg is ülte, abból többé ki nem került, sőt értette beléje csempészett népszerűségét saját érdekében érvényesíteni, furfangosan kihasználni, úgy, hogy a bizonyos érdekeltek által a parázsból kikapart gesztenyét ő élvezzi, mert neki sikerült a főispáni méltóságot ujonnan megszerezni.

Jogos és logikus volt az a feltevés, hogy a főispánt, a lejátszott komédia után történt kinevezetése, arra fogja buzdítani, hogy a régi rendszerral szakítson és lelkiismeretes tevékenységgel tegye jóvá a régi bűnöket. Am de csalódtunk feltevéseinkben. Kazy János főispánt a közönség verejtékes filléreiből dúsan fizetett hivatalnokot most is csak, mint ezelőtt, vendégként látja a vármegyei székhely. Most is csak ritkán részesül a vármegyei háza azon szerencsében, hogy magas látogatásával megtisztelje.

Mint egyszerű iparos a törvényekkel való foglalkozás nem kenyerem és így nem is hivatkozhatom azoknak rendelkezéseire, de szerény felfogásom szerint képtelenségnek tartom azt, hogy ha valaki bajos ügyét a főispán elé akarná vinni, csak egy napi gyaloglás vagy anyagi költségek árán élhessen ezen honpolgári jogával csak azért, mert a főispán urnak kellemesebb saját birtokán tartózkodni.

Meglehet, hogy e tekintetben tévedek, de határozottan nem tévedek azon felfogásban, mely szerint a főispánnak hivatása és kötelessége hozzá kerülő bármiféle ügyet áttekinteni és a meritett tájékozás alapján határozatot hozni. Nem tévedhetek azon felfogásban sem, mely szerint egy főispánnak, aki hivatva volna a kormányt képviselni, hazudni nem szabad, mert hiszen a főispáni méltóság tán még sem privát szabadalom, hogy felelősség nélkül bármit is megteheszen.

Magánember hazudhat kénye kedve szerint, a szerint amint azt természete, becsülete vagy tisztességerzte beveszi, mert csak önmagát kompromittálja, gyalázza, senki mást. Ha azonban a magas kormány képviselője hazudik, nem csak önmagát kompromittálja, hanem kormányát is a mi csak nem lehet közömbös sem a kormány, sem a közönség előtt.

Már pedig főispánunk írásbeli bizonyítékot szolgáltatott kezemhez arról, hogy hozzá került beadványomba bele se tekintet, de határozatot mégis hozott, továbbá, hogy méltóságával összeférhetőnek találta azt, hogy csupán kényelem kedvéért még hazudjék is.

(Folytatom.)

Németi Armin.

Hirek.

Esküvő. Dr. Gyapay Ede lévai közjegyző-helyettes mult hó 28-án vezette oltárhoz Zongor Mariska kisasszonyt.

Közgazdasági előadó. A „Budapesti Közlöny” e hét vasárnapi számában közli, hogy a m. kir. földmívelésügyi minister Leidenfrost Tivadar lévai lakost Barsvármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadóvá nevezte ki.

Névváltozás. Ofecska Ferencz lévai illetőségű budapesti lakos vezeték nevét belügyministeri engedéllyel Óvári-ra változtatta meg.

Halálos szerencsétlenség. Ismétlegye munkás esett áldozatul hivatásának. Egy szegény napszámos, aki alig keres naponként 1 koronát, ezt a sovány kenyerét életével fizette meg. Eisenberg Károly hízeri bérletén dolgozott Zelieska N. munkás ember, midőn mult hét pénteken

ép szalma zsupokat emeltek a raktárban egy csiga segítségével. Hogy történt a dolog, nem tudjuk biztosan, de tény, hogy a csiga lezuhant, Zeli eskát nyakszirten érte, a minek folytán 3 nap múlva meghalt. A szerencsétlenül járt munkás ügyében megindult a bűnvádi nyomozat annak megállapítása iránt, hogy vajjon terhel-e valakit gondatlanság, mely esetben hátramaradt családja némi elégtételt kaphat.

A lévai főrabbi sikere. Liebermann Jakab lévai főrabbi Koritnicza fürdőn üdülvén, a fürdőző izr. hívek felkérésére 2 szombaton át hitszónoklatot tartott. Hogy a főrabbi ur mily sikert aratott hitszónoklatával, azt leghívebben az alábbi levél világítja meg: „Főt. Liebermann Jakab főrabbi urnak Léván. Ismételt kérésünkre szíves volt lelki épülésünkre két szombaton át hitszónoklatot tartani. Mély tartalma, lelkes, elragadó eszméi megkapták lelkünket. Felekezeti érzésünk új szárnyra kapott tüzes igehirdetése nyomán. Hitünk gondolatai, melyek oly nagy tudással hangzottak el, ragyogó ékes szólással mondott szavaiban örökké ott fognak esendülni lelkünkben. Hogy itt üdülését megszakítva önzetlenül szolgálatába állt az Ur szavának, e lelkünknek nyújtott lelki gyönyörért fogadjuk Főtisztelendő ur alulírottak forró hálás köszönetét. Dr. Adler Vilmos, Dr. Schönwald Károly, Dr. Spitzer Lajos, Dr. Fuchs Lajos, Dick Márkus, Blau J. Farkas Imre, Ritter Pinkusz, Pollak Lajos, Schwarcz Samu, Fried Salamon, Róth Lajos, Panneth Manó, Barok Sándor, Ritter Emil, Gottlieb Miksa, Hohenberg, Róth Lajos, Frisch Zsigmond, Rosenberg Jakab, Silbermann József, Riegelhaupt, Schwalb Manó, Helferssohn.”

Az 1906. évre szóló ujonczok sorozása tárgyában a m. kir. honvédelmi miniszter e napokban küldte szét körrendeletét az ország valamennyi törvényhatóságához a szükséges intézkedések megtétele végett. Miként a körrendeletből megállapítható, a sorozások október 10-től kezdődőleg november 30-ig fognak tartatni.

Öngyilkos fővigyázó. Miként Léváról értesülünk, Kovács Vilmos ottani pénzügyőri fővigyázó mult hó 29-én szolgálati fegyverével vetett véget életének. Állítólag régi elmebaja tört ki rajta és ez kergette őt a halálba.

Az aratás eredménye. Még nem fejeződtek be ugyan az aratási munkálatok, de már az eredmény tekintetében körülbelül tájékozhatva vagyunk. Az átlag termés holdanként 7 métermázsra. Ha a gabonának jobb ára volna, meg lehetnének elégedve az idei eredménnyel. A szalma termés aránylag rosszabb, mint a tavalyi.

Állat az emberben. Megrendítő gyilkosságot követett el mult hó utolsó napjaiban Szluzsni János garamkelecsényi lakos. A fiatal, alig 24 éves ember még csak az öszön nősült; de úgy látszik nem nagyon tetszett neki a házaseset, mert az asszonykát már a mézes hetekben is a közmondásos módon szerette. A fiatal asszony szüleihez fordult hát panaszával és a szülők magukhoz is vették a leányukat. Mikor ezt megtudta a szeretkező férj, feldühösödött és az egész családot megfenyegette, ha oda nem adják neki a feleségét. Mit volt mást tenni az öreg szülőknek, mint respektálni a férj jogait. Am ő csak nem javult, sőt ezental még durvábban bánt az asszonnyal. Addig folyt a családi viszály, míg Szluzsni János egyszerre alapsan véget vetett neki. Egyszerűen agyonszurta a feleségét s ráadásul még az anyósát is, aki azóta élet-halál között lebeg. Az állapot ellen azonnal megindították a büntető eljárást és azóta már a helybeli ügyészségi fegyházban várakozik.

A Fmke évkönyve. A Fmke folyó hó 27. és 28. napjain tartja meg XXIV. évi rendes közgyűlését Szentiványi-Csorbátón. Ebből az alkalomból az egyesület évkönyve, amely Clair Vilmos főtűtkár munkája, nagy részletességgel számol be az

egyesület széleskörű tevékenységéről. Az egyesület a Felvidék 11 törvényhatóságában állandóan fentart s segélyez 36 gyermekóvót és 1 elemi népiskolát; a magyar-tót nyelvhatáron és az egyes törvényhatóságok nyelvszigetein 107 népkönyvtára működik, melyek nagy olvasottságnak örvendenek; azonkívül egymásra szervezi a magyar olvasóköröket, ifjúsági egyesületeket, magyar dalosköröket, műkedvelő társaságokat és iskolai színházakat. — Az elmúlt évben mozgalmat indított az egyesület egy Nyitrán építendő kulturház érdekében, kiadta a Vágvidék népmondáit, elhagyott árva tót gyermekeket magyar vidékekre telepített, közbelépett a kormánytól a szeniczi és a miavai nemzetiségi olvasókörök engedélyezése ellen, gyűjtést indított egy néhai Grünwald Bélának emelendő szobor költségeire, emlékiratot intézett a kormányhoz a vasárnapi munkaszünetnek a pálinkamérésekre való kiterjesztése iránt, erkölcsileg és anyagilag támogatott minden hazafias törekvést, mely a felekezeti élet magyárosítását s illetőleg a magyar isteni tisztelet behozatalát előzta. — A Fmke eszméje volt, hogy a honvédegyezkedéknél, a katonák művelése céljából, ugynevezett legénységi könyvtárak szerveztesenek. Az országban az első honvédegyénységi könyvtárat az egyesület mindjárt föl is állította Nyitra városában, a 14-ik honvéd gyalogezrednél. Az intézmény annyira bevált, hogy Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter nyilvános köszönetét fejezte ki érte az egyesületnek és egyszermind magáévá tévén az eszmét, elrendelte, hogy hasonló legénységi könyvtárak az ország összes honvédállomásain államköltségen szerveztesenek. Az egyesületnek összes vagyona 262,411 korona. Bevétele az elmúlt 1905. évben 77,594,84 korona volt, kiadása pedig 68,590,84 korona. Az 1907. évi költségvetést 93,113 koronában kéri engedélyezni az elnökség. Az egyesületnek ma 7437 tagja van, nevezetesen 713 alapító, 339 élethosszúval való és 6385 rendszeres pártoló tagja, szaporodás 1420 tag. — A magyar nyelv sikeres tanításáért és a magyar szellemnek társadalmi uton való terjesztéséért, az elnökség indítványozza, hogy a 200 koronás Thuróczy Vilmos-jutalomdíj Veszely Imre rutkai állami elemi iskolai tanítónak, a budapesti Nemzeti Casinó 120 koronás jutalomdíja Kerényi Nándor barsszentmártoni all. el. isk. tanítónak, a Bende Imre v. b. t. t. nyitrai püspök 80 koronás jutalomdíja pedig Árvay János nagybitsei kath. tanítónak szavazzassék meg. Az egyesület dícsérő oklevelét 28 felvidéki tanító, tanítónő és óvónő kapja. A magyar nyelv megtanulásában kitűnt idegen anyanyelvű elemi iskolai tanulók a jövő évtől kezdve nem jutalomkönyvet kapnak, hanem egy kéthetenként megismétlődő jutalmat, az „En Ujságom” című ifjúsági lapot, a melyet számukra az egyesület fog elfizetni, szorgalmuk arányában, egy-két-három évre. — Évkönyvében az egyesület meleg hangon méltatja Thuróczy Vilmos v. b. t. t., cs. és kir. kamarás elölhetetlen érdemeit, aki nyolcz éven át volt elnöke az egyesületnek, s annak nemcsak erkölcsi tekintélyét emelte, de anyagilag is jelentékenyen megerősítette. — Az egyesület jövő évi programjába föl vannak véve: a felvidéki magyar színészet rendezése, a névmagyarusítások általánosítása, az egyesületi óvónők fizetésrendezése és a mit első helyen kellett volna említenünk: a nemzetiségi mozgalom ellen való védekezés és annak ellensúlyozása. Az egyesület ezidő szerint dr. Gyürky Geyza ügyvezető alelnök vezetése alatt van, aki már 19 éve szolgálja önzetlenül az egyesületet.

Helyreigazítás. Lakner Aladár primási uradalmi intéző a nemzeti ellenállási alapra 100 koronát adományozott, mi a főkimutatás összeállításánál tévesen kimaradt.

Vizbefult asszony. Mult hét pénteken estefelé Gajdos Bartosné 32 éves ebdeczi gazda neje a patakban fürdött,

midőn egyszerre epileptikus roham fogta el és mivel senki közelében nem volt, belefult a vízbe.

Munkások felvilágosítása. Miként Nyitráról értesülünk, ott egy asztaltársaság alakult meg, melynek rendeltetése, hogy a munkásokat maga köré gyűjtse s őket felvilágosítsa. Az asztaltársaság elnöke Dr. Gyikó Mihály ügyvéd, lapunk egykori felelős szerkesztője.

Figyelmeztetés. Az utóbbi időben gyakran előfordult, hogy a közönség nagyterjedelmű leveleit is beerőszakolta a kifüggesztett postai levélszekrényekbe. E levelek terjedelmükönél fogva a szekrény belső oldalfalai közé szorulnak és ezek miatt a később bedobott levelek a szekrények kiürítése alkalmával a szekrényben maradnak. Az ilyképen beszorult levelek csak a levélszekrények időközönkénti megvizsgálása alkalmával kerülnek elő és nagy késedelmet szenvednek. Felkérjük tehát a közönség, hogy a levelek gyors és akadálytalan továbbítása végett a nagyterjedelmű és súlyos, vagy szokatlan alakú leveleket ne dobja a levélgyűjtőszekrénybe, hanem a postahivatalban adja fel.

Hitvesgyilkossággal gyanúsítva. Mult héten történt, hogy Boros János fakővezekényi napszámos feleségét a konyha egyik sarkában halva találták. Az asszony halántékán volt megsebezve, amire vonatkozólag a férj azt adta elő a nyomozó közegeknek, hogy összetűzött feleségével és eközben oly szerencsétlenül lökte meg, hogy az ajtó kilincséhez vágódott. A talált hullát már negyednapos volt, a mi azt a gyanút ébreszti, hogy a férj nem igazat vallott, de hogy ő gyilkolta meg az asszonyt.

Egy új könyvről. Várva várták azt az új könyvet azok a nemzetiségi vidéken működő tanítók, akik az I. osztályban a László-Grama-féle abc-t, a II. és III. osztályban a Brunovszky Rezső-féle olvasókat használják. Az új könyv: Képes magyar olvasókönyv a vegyesajku elemi népiskolák IV. osztálya számára, az új tanterv alapján írta és szerkesztette Brunovszky Rezső. Kapható a Polatsek-féle könyvkereskedésben Temesvárott. Azok, akik az I—III. osztályban a fenti könyveket használták, már szinte tudták, hogy milyen lesz a IV. osztály könyve. Nem csalódtunk a várva-vártban. Cikkei a szokott rendben vannak, az új könyv is tele van kitűnő képekkel, rajzokkal, mint elődei. Talán fölösleges 150 kép hasznosságát leírni. — Miért valók a nevezett könyvek nemzetiségi vidékre? A magyar beszédet csak úgy sajátíthatják el gyermekeink, ha kezdetül fogva magyar nyelven történik minden érintkezés. A direkt módszer szerint haladhatunk, mert szemléltető eszköz van elég — a könyvben. Az I. osztályos könyvben 300 kép van. A további osztályokban szintén úgy járunk el. Nincs szükségünk fordításokra, mert ez csak nehezíti eljárásunkat és kevesbit az eredményt. A fordítással nem válik a gyermek vérévé, hogy velünk csak magyarul beszélhet. Minek fordítanánk? Hisz ott van minden fogalomnak a képe a könyvben. Az új könyv is oly egyszerű nyelvezetű. Nincs benne mondat, amelyet meg ne értene a gyermek. Belénk esontosodott már, hogy csak a szótáros könyv jó, csak a fordító módszer az üdvözítő. Vessük tűzbe ezeket. Kövessük az új irányokat, mert különben elmaradunk és bent rekedünk a kátyuban. Említésre méltó még az új olvasóból, hogy jóformán az egész magyar történelem benne van olvasmány alakban. Nagyon jól és könnyen fogják tanulni tanítványaink ötödikben a történelmet, ha negyedikben oly sokat tudnak már belőle. És ami a fő, az új olvasó megszeretteti hazánk történetét. Ne gondoljuk, hogy csupán csak történelem van benne. Jól van ott kidomborítva az ismeretek minden ága. Tűzbe a régi salabakterekkel! A nevezett könyv a legjobbit bármely nemzetiségi vidékre. Ha valaki jobb könyvet tud — ajánlja.

K. S. K.